

NOVI SAD – ISTORIJA I KULTURA ROMA

Edukativni obilazak

Savo Tešić

ORGANIZACIJA HAVER SRBIJA

Haver Srbija je neprofitna, obrazovna organizacija građanskog društva, koja u saradnji sa partnerima i partnerkama, neprofitnim organizacijama i institucijama, kroz neformalno obrazovanje i aktivizam utiče na smanjenje predrasuda i disrkininacije u društvu, promoviše društveni aktivizam i osnažuje manjine i marginalizovane grupe. Organizacija teži ka izgradnji i jačanju demokratskih principa delovanja i ka promovisanju aktivnog i odgovornog društva. Haver Srbija ostvaruje svoju misiju i ciljeve kreiranjem i realizacijom edukativnih radionica, organizovanjem otvorenih diskusija, predavanja, seminara, izložbi, filmskog festivala i edukativnih treninga.

Promene u društvu ka kojima težimo zahtevaju vreme i dugotrajnu posvećenost i istrajnost. Stoga, organizacija nastavlja da osmišljava i inicira nove programe.

Više o organizaciji Haver Srbija: www.haver.rs ili na FB, IG, LI, YT: Haver Srbija.

PROJEKAT KORACI PROŠLOSTI, SADAŠNJOSTI, BUDUĆNOSTI

Projekat "Koraci prošlosti, sadašnjosti i budućnosti" ima za cilj očuvanje sećanja i obrazovanje o lokalitetima koji su zaboravljeni, napušteni ili nepoznati većem delu građana i građanki, a od izuzetnog su značaja za jevrejsko nasleđe, Holokaust i šиру javnost.

Glavni deo projekta je osmišljavanje i implementacija besplatnih obrazovnih obilazaka za javnost. Cilj obrazovanih obilazaka je da doprinesu razvijanju kritičke istorijske svesti i premošćavanju predrasuda koje postoji prema kulturi i istoriji Jevreja. Projekat teži rasvetljavanju i prevenciji postojanja današnjeg antisemitizma i diskriminacije.

Ovim projektom, lokaliteti stradanja i nasleđa u Srbiji postaju mesta obrazovanja i učenja, kao i prostori za aktivizam, i time doprinose stvaranju otvorenijeg, inkluzivnijeg i slobodnijeg društva.

EDUKATIVNI OBILAZAK - ISTORIJA

ROMA I NJIHOVA KULTURA

Lokacija: Slana Bara

Slana Bara je novosadsko naselje, gde je kroz istoriju živeo najveći broj Roma, a i danas je jedno od najvećih romskih naselja u gradu. Upoznavanje sa kratkom istorijom romskog naroda, njihovom selidbom iz prapostojbine, razgovor o položaju Roma na teritoriji današnje Vojvodine gde se upotreboom izvora (fermana otomanskih sultana i ukaza carice Marije Terezije i cara Josifa) stiče slika o različitom položaju Roma na teritoriji južno i severno od Dunava.

Priča se završava detaljnijom istorijom Roma u samom gradu Novom Sadu – Romi su živeli u raznim delovima grada (u početku nema isključivo romskih naselja), bavili su se raznim zanimanjima i bilo ih je u raznim slojevima društva (bogatih i uticajnih). Uz pomoć mapa i fotografija upoređuje se nekadašnja sa današnjom situacijom. Razgovor o stradanju Roma tokom Drugog svetskog rata i njihovoj sudbini. Priča završava sa položajem Roma u Novom Sadu danas i kroz kratku diskusiju upoznajemo se sa kakvim se oni problemima danas suočavaju.

Lokacija: Kuća Trifuna Dimića

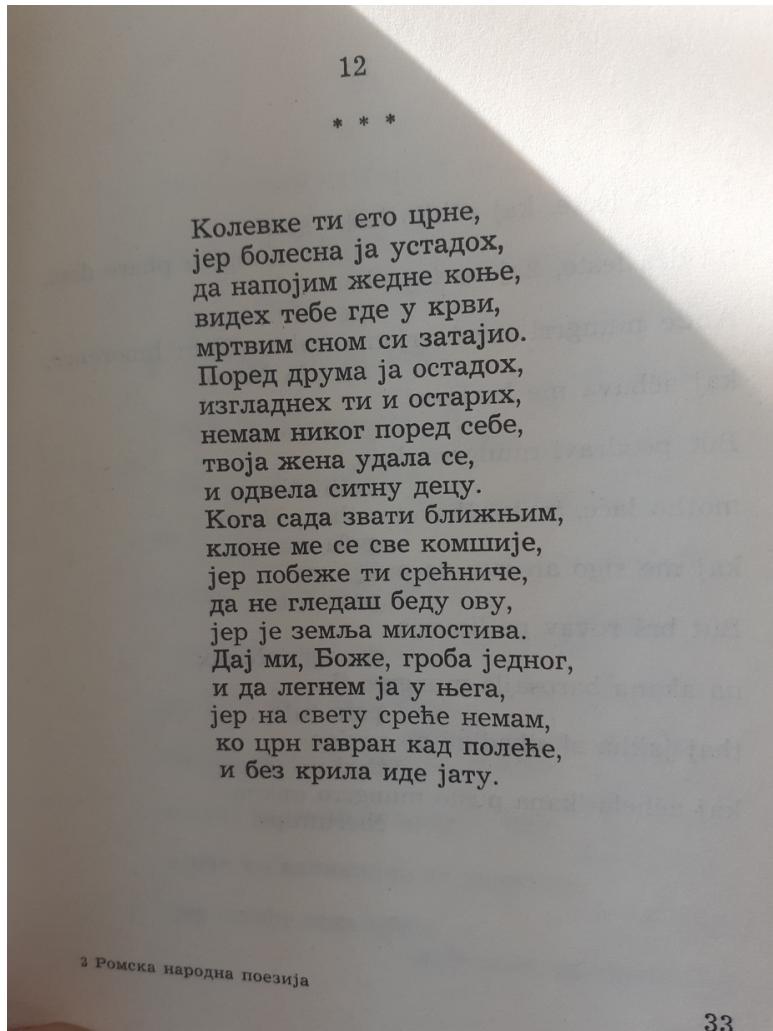
Kuća Trifuna Dimića se nalazi na Slanoj Bari. Učesnici se upoznaju sa životom Trifuna Dimića, njegovim prevodilačkim radom i delovanjem na očuvanju i standardizaciji romskog jezika. Čitaju se pesme iz nekoliko njegovih knjiga – razgovara se o osnovnim motivima koji prate romsku lirsku književnost, zašto su ti motivi izraženi i sl. Kroz priču o Trifunu Dimiću upoznajemo romski jezik i usmenu tradiciju, kao i čoveka koji je najzaslužniji za očuvanje te tradicije.

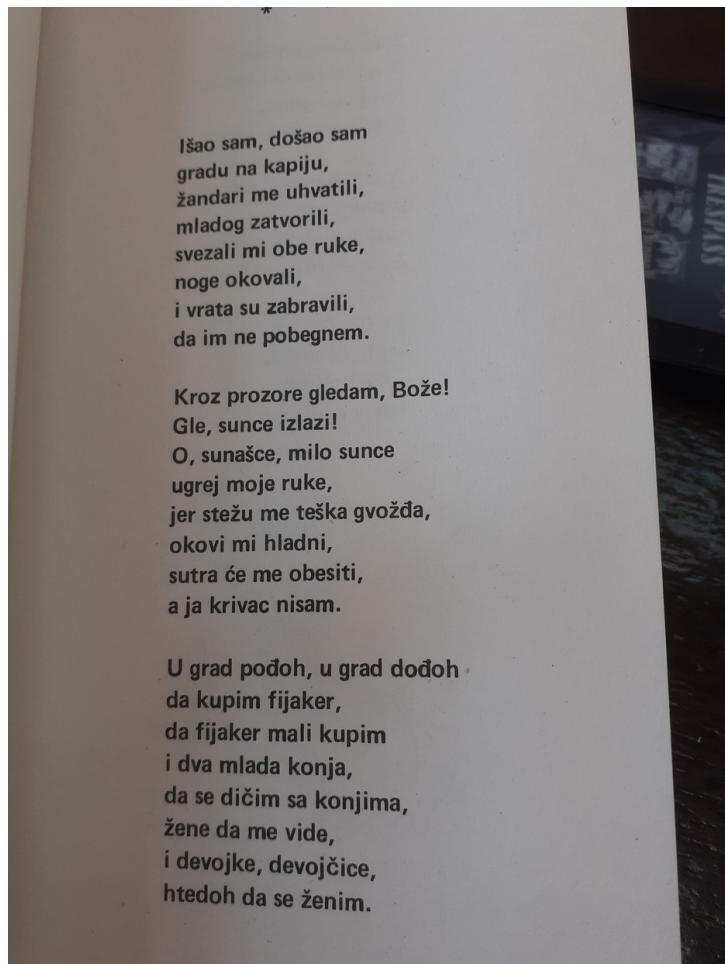
EDUKATIVNI OBILAZAK - ISTORIJA ROMA I NJIHOVA KULTURA

Lokacija: Slana Bara

Upoznavanje sa usmenom tradicijom Roma kroz njihove izreke, kletve i zagonetke (kroz igru rešavanja zagonetaka) i kroz njihove narodne pri povetke (gde učesnici imaju zadatak da pročitaju, zapamte i ispričaju nekoliko kratkih priča – priovedanje je izuzetno značajan segment romske kulture i način povezivanja) i potom razgovaramo o problemima kod čuvanja tradicije na ovaj način, ali i o značaju priovedača u romskoj kulturi. Takođe kratko se razgovara o glavnim motivima i likovima tih priča kao i o nekim poukama koje nose.

EDUKATIVNI OBILAZAK - ISTORIJA ROMA I NJIHOVA KULTURA

ni tvrde: Karankoči hvata ljude po vodi, vezuje im bukagije na noge, odu zadavi. On se pojavi noću desetak dana pred Božić. Ima velike zube i nokte te zadavi. Kada

Nemoj da me plao, naloži vatu da i za ljubav dece. sluša. Ako mu je ne i sve nestane

inkoči je malen
paprika. Javlja
treje se. Na gla-
neš mu je, a on
š ga da sa reke
pla puta a ti ba-
n će „crći“ od
se vodu u situ.
on se izmakne

Romska muslimanska amajlija